

Sütire ve namaz kılanın önünden geçmenin hükmü?

Soru: Camide bazen namaz kılanların önünden geçmek gerekiyor. Bu durumda nasıl bir yol izlemeliyim?

Kısa Fetva

Büyük mescitlerde en sahih görüşe göre namaz kılan ile secde mahalli veya sütire arasından geçmek caiz değildir. Bunun ötesinde bir mesafeden geçilebilir. Küçük mescitlerde ise zaruret olmadığı sürece hiçbir şekilde namaz kılanın önünden geçmek caiz değildir. Buna rağmen kişi namaz kılan ile sütresinin arasından geçse günahkar olsa da dört mezhebe göre namaz bozulmaz.

Detaylı Fetva

Sütire ve namaz kılanın önünden geçmenin hükmü?

Namaz, İslam'ın en büyük şıarı ve kulu Allah Teâla'ya yaklaştıran en büyük ibadet olması hasebiyle bizzat kendisine de tazimi gerektiren bir ameliyedir. Zira Allah Teâla şöyle buyurmaktadır: “Her kim Allah'ın şıarlarına saygı gösterirse, şüphesiz bu, kalplerin takvâsındandır.”¹ Bu sebeple namazın huşusuna zarar veren her türlü hareket namazın mekruhlarından sayılmıştır.² Allah Rasûlü ﷺ namaz kılanın önünden geçen kişi hakkında şöyle buyurmuştur, “Namaz kılanın önünden geçen kişi (المار بين يدي المصلي) kendisine ne kadar günah yazılacağını bilseydi kırk miktarınca beklemeyi geçmemeye tercih ederdi.”. Bu hadisi nakleden ravi Allah Rasûlü'nün ﷺ “kırk” ifadesi ile sene, ay ve gün arasından hangisini söylediğini hatırlamadığını belirtmektedir.³

Namaz kılanın önünden geçen kimse namazın hürmetini çiğnediği için büyük bir günaha girer. Zira namaz, kulun rabbine münacatta bulunmasıdır. Bu noktada Allah Rasûlü ﷺ şöyle buyurmaktadır, “Sizden biriniz namaz kıldığı vakit Rabbine münacat etmektedir. Rabbi'nin rızası onunla kible arasındadır.”⁴ Bu sebeple namaz kılanın önünden geçmek efendiyle kul arasına girmek gibi bir hürmetsizlik manası taşıdığından yasaklanmıştır.⁵ Namaz kılan kişi, eğer insanların geçebileceği bir yerde namaz kılmak zorunda kaldıysa; ‘namaz kılanın önünden geçenleri engellemek maksadıyla baston ve benzeri edevattan kible cihetine diktiği veya koyduğu engel’ olarak tarif edilen bir sütire edinmesi gerekir.⁶ Zira Allah Rasûlü ﷺ şöyle buyurmuştur, “Sizden biriniz namaz kıldığında bir sütireye karşı kılsın ve ona yaklaşsın.”⁷, “Bir okla da olsa

namazda sütre edinin.”⁸ İnsanların geçmesi muhtemel olan bir yerde namaza duran kişinin sütre edinmemesi tenzihen mekruhtur.⁹

Sütrenin Keyfiyeti

Nelerin sütre olacağı ya da sütre olacak unsurlar arasında bir tertibin olup-olmadığı ile alakalı Hanefi kitaplarında net bir bilgi olmamakla birlikte İbn Abidîn; “Fukahânın ibarelerinden mızrak gibi bir şeyi dikmenin mümkün olduğu durumlarda yere bir şey koymanın; yere bir cisim bırakmanın söz konusu olduğu hallerde de çizgi çizmenin yeterli olmadığı anlaşılmaktadır.” demektedir.¹⁰ Şafilere göre sütre sıralaması ise şu şekildedir: Namaz kılan kişi mümkünse önce duvar ya da direği sütre edinir. Bu mümkün değilse sütre vazifesi görmesi için yere bir çubuk diker; bunu yapamazsa namazgahını seccade gibi belirli bir alan yapar; bu da mümkün değilse önüne uzunlamasına bir çizgi çizer.¹¹ Zira Allah Rasûlü’nden ﷺ gelen bir rivayette sütre edinme tertibiyle zikredilmiştir: “Sizden biriniz namaz kıldığı vakit karşısına bir şey koysun. Bir şey bulamazsa bir asa diksın. Onu da bulamazsa bir çizgi çizsin. Bunu yaparsa önünden geçen on bir zararı olmaz.”¹² Her ne kadar Hanefi kitaplarında sütredeki tertip, maddeler halinde açıkça zikredilmese de kayıtlardan Şafideki tertibin Hanefilerde de geçerli olduğu anlaşılmaktadır.

Namaz Kılanın Önünden Geçmenin Caiz Olduğu Mesele

Hadisteki “ين يدي” ifadesinden de anlaşılacağı üzere namaz kılan kişinin önünden geçme yasağı kişiyle kible arasındaki bütün alan değildir. Zira bu ifade namaz kılan kişinin hemen önünü ifade etmek için kullanılmaktadır.¹³

Eğer namaz kılan kişi önüne sütre koymuşsa sütrenin ötesinden geçmek ittifakla caizdir. Ancak açık alanlarda veya büyük mescitlerde sütre yokken namaz kılanın önünden geçmenin caiz olduğu miktar hakkında ihtilaf edilmiştir. Hanefi mezhebinde en sahih kabul edilen görüşe göre bu miktar namaz kılanın secde ettiği yerdir. Secde mahalli ile namaz kılan arasından geçmek caiz değilken bunun ötesinden geçmek caizdir.¹⁴ Mezhebin bir kısım alimleri tarafından kabul gören başka bir görüşe göre bu miktar, kişi gözlerini secde mahalline sabitlemiş halde namaz kılarken bakışının öne doğru ulaştığı son nokta olarak tayin edilmiştir.¹⁵ Bu görüşe göre namaz kılanın önünden geçmenin caiz olduğu miktar yaklaşık 5-6 metre olmaktadır. Her ne kadar bu görüş tercih edilmese de ihtiyatla amel etmek adına imkan olduğu müddetçe büyük mescitlerde namaz kılanın önünden hiç geçmemek veya 4-5 saf uzağından geçmek güzel olandır. Bu hükümler açık alanda veya büyük mescitlerde¹⁶ namaz kılanlarla alakalıdır. Küçük mescitlerde veya evlerde ise sütre yok ise namaz kılanın önünden geçmek hiçbir şekilde caiz değildir. Çünkü bu gibi küçük yerler tek bir mekan olarak kabul edilir.¹⁷

Namaz Kılanın Önünden Geçmenin Sorumluluğu İle Alakalı Dört Hal

Namaz kılan kişi ile secde mahalli veya sütre arasından geçmek aslen caiz değildir. Zira Allah Rasûlü ﷺ Ancak bazı zaruret durumlarında bu caiz olabilir. Bu noktada fukaha namaz kılan ve önünden geçen kimsenin sorumluluğu noktasında dört durumdan bahsetmiştir:¹⁸¹⁹

1. Eğer namaz kılan kişi, insanların geçebileceği bir yerde durmuş ve oradan geçen kimsenin secde mahalli ile namaz kılan arasından geçmekten başka bir yolu yoksa sadece namaz kılan mekruh i lemi  olur.
2. Namaz kılan kişi, insanların geçebileceği bir yerde durmuş ve geçen kimsenin başka bir yerden veya namaz kılanın arkasından geçme imkanı olduğu halde önünden geçerse ikisi de sorumlu olur. Namaz kılan uygun olmayan bir yere durdu undan mekruh bir ameliyede bulunmuş; imkanı olduğu halde namaz kılanın önünden geçen ise hadiste zikredildiği üzere g nahaya girmiştir.
3. Namaz kılan kişi, önünden geçmeyi engelleyecek bir yerde durmamı , önünden geçen ise başka bir yerden geçme imkanı olduğu halde onun önünden geçmişse sadece geçen kişi günahkar olur.
4. Eğer namaz kılan kişi, önünden geçmeyi engelleyecek bir yerde durmamı , geçen kişinin de başka bir yerden geçme imkan yoksa ikisi de sorumlu olmaz.

Namaz Kılanın  n nden Geçmek Zorunda Kalan Kişi Nasıl G nahattan Kurtulur?

1. Bine iyle namaz kılanın önünden geçen kişi günahkar olur. Ancak bine inden inip onun arkasından geçerse sorumlu olmaz.
2. Yanındaki sütre olmaya uygun bir eşyayı namaz kılanla arasına koyup geçen kişi sorumlu olmaz.
3. İki kişi birlikte namaz kılanın önünden geçse namaz kılana yakın olan günahkar olur.
4. İki kişi birlikte namaz kılanın önünden ge eceklerse şöyle bir     me başvurabilirler: Biri namaz kılanın önünde durur, diğeri onun arkasından geçer. Ardından karşıya geçen namaz kılanın önünde durur, diğeri geçer.²⁰

1. el-Hac 22/32.

2. Al udd n Eb  Bekr b. Mes  d b. Ahmed el-K s n , *Bed iu's-san i' f  tert bi's  er i'* (Beyrut: Daru'l-Kütübü'l- lmiyye, 2010), 273.

3. Eb  Abdill h Muhammed b. İsmail el-Buh r , *el-C mi' u's      * (Beyrut: er-Ris let 'l- lemiyye, 1432), "Salat", 101.

4. Eb  Muhammed Abdullah b. Abdirrahm n b. el-Fazl ed-D rim , *es-S nen* (Riyad: D ru'l-Mugni, 2013), 2/876.

5. Ahmet  ebb r Osman  – Muhammed Taki Osmani, *Feth 'l-M lhim bi  erhi Sah hi'l- m m M slim* (Dime k: Daru'l-Kalem, 2006), 3/331-32.

6. Eb 'l-Hasen Burh n dd n Al  b. Eb  Bekr b. Abdilcel l el-Ferg n  el-Merg n n , *el-Hid ye  erhu bid yeti'l-m bted * (Sind: el-B   ra, 2021), 1/217.

7. Eb  Abdill h Muhammed b. Yez d el-Kazvin  İbn M ce, *S nen-i İbn M ce* (Beyrut: D ru'l-Ma'rife, 2009), " k metu's-Salav t", 39.

8. Ebû Abdillâh Muhammed b. Abdillâh b. Muhammed el-Hâkim en-Nîsâbûrî, el-Müstedrek 'ale's-Şaḥîḥayn (Beyrut: Daru'l-Kütübü'l-İlmiyye, 1990), 1/382.
9. Ahmed b. Muhammed b. İsmâîl ed-Dûkâtî et-Tahtâvî, *Hâşiye 'alâ Merâkı'l-felâh* (İstanbul: Daru'l-Hanefiyye, 2018), 1/682.
10. İbn Âbidîn, *Reddü'l-muḥtâr 'ale'd-dürri'l-muḥtâr*, 2/485.
11. Şemsüddîn Muhammed b. Ahmed el-Hatîb eş-Şirbînî, *Muḡni'l-muḥtâc ilâ ma'rifeti me'ânî elfâzi'l-Minhâc* (Beyrut: Daru'l-Kütübü'l-İlmiyye, 2000), 2/616.
12. İbn Mâce, *Sünen-i İbn Mâce*, "İkâmetu's-Salavât", 36.
13. Şebbir Osmanî – Taki Osmani, *Fethü'l-Mülhim bi Şerhi Sahîhi'l-İmâm Müslim*, 3/331.
14. Muhammed Emîn b. Ömer b. Abdilazîz el-Hüseynî ed-Dımaşkî İbn Âbidîn, *Reddü'l-muḥtâr 'ale'd-dürri'l-muḥtâr* (Beyrut: Dâru'l-Ma'rife, 2015), 2/479.
15. et-Tahtâvî, *Hâşiye 'alâ Merâkı'l-felâh*, 1/639.
16. Tercih edilen görüşe göre 40 zira'dan büyük olan mescitler büyük mescit kabul edilir.(Yaklaşık 340 m²)
17. İbn Âbidîn, *Reddü'l-muḥtâr 'ale'd-dürri'l-muḥtâr*, 2/479.
18. Zikredilen durumlar namaz kılan kişi ile secde mahalli veya sütre arasından geçen kişiyle alakalıdır. Başta zikrettiğimiz gibi secde mahalli ve sütrenin ötesinden geçmekte bir beis yoktur.
19. İbn Âbidîn, *Reddü'l-muḥtâr 'ale'd-dürri'l-muḥtâr*, 2/481.
20. İbn Âbidîn, *Reddü'l-muḥtâr 'ale'd-dürri'l-muḥtâr*, 2/483.

